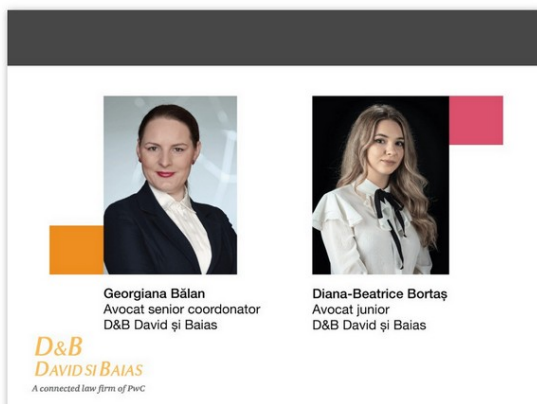

Blocajul în construcția parcurilor de producție a energiei regenerabile: Cum găsim echilibrul între dezvoltarea acestor proiecte și protejarea terenurilor agricole?

O serie de acte normative au fost promulgate atât la nivel european, cât și la nivel național cu scopul de a încuraja producția de energie din surse regenerabile și în particular dezvoltarea de mijloace de producție specifice, precum parcurile fotovoltaice sau eoliene. Aceste acte normative au fost elaborate pentru a atinge obiectivele politicii europene în sectorul energetic, în linie cu tratatele internaționale și cu eforturile globale, de a realiza tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

În România, un pas important pentru încurajarea producției de energie din surse regenerabile a fost facilitarea procesului de autorizare a construirii de proiecte de generare a energiei regenerabile pe terenuri extravilane cu destinație agricolă.

Astfel, prin Legea nr. 254/2022 pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991, legiuitorul a permis realizarea de proiecte de generare a energiei regenerabile pe terenuri extravilane agricole cu o suprafață de până la 50 de hectare, dacă terenul se încadrează în clasa de fertilitate III, IV sau V. Modificarea a fost de natura să stârneasca o serie de controverse practice cu privire la necesitatea obținerii sau nu a unui Plan urbanistic zonal (PUZ) pentru construirea unor astfel de proiecte.

În sprijinul clarificării modificărilor mai sus menționate, în ianuarie 2023, Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții a fost modificată prin Legea nr. 21/2023 care stabilește ca pentru obiectivele de investiții specifice producerii de energie electrică din surse regenerabile amplasate pe terenurile agricole de până la 50 ha, situate în extravilan, aflate în clasa de fertilitate III - V, a prevăzut ca emiterea autorizației de construire nu mai este condiționată de elaborarea și aprobarea în prealabil a documentației de amenajare a teritoriului/urbanism.

Prin urmare, pentru proiectele destinate producerii de energie din surse regenerabile amplasate pe terenuri agricole extravilane de până la 50 ha nu mai este necesară obținerea documentației PUZ.

Blocarea procedurii de autorizare

Paradoxal, modificările mai sus menționate au avut ca efect blocarea procedurii de autorizare a proiectelor de producere a energiei regenerabile cu o suprafață de peste 50 de ha.

Conform legislației actuale, proiectele de investiții cu privire la producerea de energie electrică din surse regenerabile în curs de dezvoltare amplasate pe terenuri cu o suprafață mai mare de 50 de hectare și care sunt situate în extravilan necesită retragerea terenului din circuitul agricol printr-un aviz special acordat de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, precum și aprobarea prealabilă a documentației de urbanism.

În practica recentă, Ministerul Agriculturii refuză să emită avizul necesar pentru scoaterea terenurilor mai mari de 50 ha din circuitul agricol, invocând motive de oportunitate a schimbării destinației terenului, iar nu nerespectarea prevederilor legale sau vreo culpa din partea a solicitantului.

Există în acest moment o serie întreagă de opinii față de practica actuală a Ministerului Agriculturii. Mediul de afaceri solicită, cu argumente solide, de altfel, eliminarea pragului de 50 ha pentru construirea de parcuri fotovoltaice sau eoliene pe terenuri agricole situate în extravilan.

La nivel de ansamblu însă, Ministerul Agriculturii este la rândul său ținut să se conformeze politicilor europene în domeniu. Astfel, unul dintre obiectivele politicii agricole europene este conservarea zonelor rurale și peisajelor de pe întreg teritoriul său. Un astfel de obiectiv pare a fi, la nivel superficial, în opoziție cu transformarea suprafețelor agricole în imense parcuri fotovoltaice sau eoliene.

Protecția solului a fost integrată între strategiile ad-hoc ale Uniunii Europene care compun Pactul Ecologic European (The Green Deal). Noua strategie pentru sol pentru 2030, elaborată de Comisia Europeană se concentrează în mod special asupra măsurilor orientate spre sol, cum ar fi creșterea capacității solurilor de a absorbi emisiile de gaze cu efect de seră prin eliminarea carbonului și reducerea exploatării terenurilor și etanșarea solului prin extinderea ciclului ierarhic al economiei circulare la utilizarea și planificarea terenurilor. Comisia Europeană s-a angajat să prezinte o propunere legislativă dedicată privind sănătatea solului având drept scop stabilirea unui „cadru juridic adecvat care să acorde solului același nivel de protecție ca apa, mediul marin și aerul”.

Deloc surprinzător, actele normative europene din sectorul energiei au în vedere necesitățile și obiectivele din sectorul agricol. Recent, Comisia Europeană a elaborat o propunere de directivă (Directiva 2021/0218) pentru promovarea energiei din surse regenerabile care prevede ca statele membre ar trebui să asigure desfașurarea ordonată a proiectelor în domeniul energiei din surse regenerabile pentru a evita pierderea de terenuri agricole. De asemenea, proiectul de directivă încurajează dezvoltarea și utilizarea de tehnologii adecvate care să permită compatibilitatea între producerea de energie din surse regenerabile și producția agricolă și animalieră. Mai mult, în cadrul politicilor lor de dezvoltare și promovare a energiilor din surse regenerabile, statele membre ar trebui să asigure menținerea destinației acestor terenuri pentru agricultura și creșterea animalelor.

În linie cu prioritățile la nivel european, eforturile de a combate și preveni efectele modificărilor climatice ar trebui să aibă în vedere, și la nivel național, toate sectoarele implicate și în special sectorul energetic și cel agricol.

Dezvoltarea de proiecte regenerabile pe terenuri agricole poate ridica preocupări legate de utilizarea resurselor agricole și de pierderea terenurilor fertile. De aceea, este important să se găsească un echilibru între nevoia de a dezvolta proiecte regenerabile și protejarea terenurilor agricole.

Pentru a aborda aceste probleme, este necesar un cadru legislativ clar care să ia în considerare aspectele specifice atât pentru dezvoltarea proiectelor regenerabile, cât și pentru conservarea terenurilor agricole fertile. De asemenea, se pot explora opțiuni alternative, cum ar fi utilizarea terenurilor degradate sau a altor terenuri neutilizate în mod eficient pentru a minimiza impactul asupra terenurilor agricole productive. Pentru a găsi soluții echitabile și durabile în dezvoltarea proiectelor regenerabile de capacitate mari pe terenuri agricole este nevoie de dialog între dezvoltatori, autorități, comunități locale și ministere.